

Kuvâ-yı Milliye Döneminde Milas-Bodrum'da Eşkıyalık ve Çetecilik

*Banditry and Guerrilla Activities in National Forces
Era in Milas-Bodrum.*

Mehmet TEMEL*

ÖZET

Mondros Mütarekesi'nin ardından Anadolu topraklarının işgali süreci başlamış ve ülke kaos ortamına sürüklenmiştir. İşgale karşı koymak amacıyla ülkenin birçok bölgesinde yerel direniş örgütleri kurulmuş, düzenli orduya geçilinceye ve merkezi otorite yeniden kuruluncaya kadar milis hareketleriyle düşmana karşı konulmaya çalışılmıştır. Ancak, direniş amacıyla kurulan örgütlerin üyelerinden bir kısmı ve ülkenin içinde bulunduğu olağanüstü durumu fırsat bilen pek çok kişi gasp, yağma, adam kaçırmaya, ırza tecavüz etme eylemine başvurarak halkı korkutmuş, malına mülküne el koymuştur. Milas-Bodrum ilçeleri de İtalyan nüfuzunda, hükümet otoritesinin olmadığı, uzun sahile, ormanlara ve geniş coğrafyaya sahip bir bölge olduğu için çete ve eşkıyalığın en sık görüldüğü merkezlerden biridir. 1919-1920 yıllarında bu bölgede pek çok kişinin canına, malına, ırzına, kastedilmiştir. Merkezi ve yerel idarecilerin anlaşmazlığı, yerel jandarma komutanlığının Kuvâ-yı Milliye adına hareket ettiğini iddia eden çete ve eşkıya grubuna müdahale etmekten kaçınması gibi nedenlerle bölgede 1920 yılının ortalarına kadar asayişsizlik önlenememiştir.

ANAHTAR KELİMELELER

Çete, Eşkya, Kuvâ-yı Milliye, Gasp, Bodrum, Milas.

ABSTRACT

Following the signing of the Treaty of Mondros, the invasion process of the Anatolian land started. For the purpose of resisting the invasion, many small resistance movements were initiated in many parts of the country, and till the establishment of the regular army and the central authority, the country was defended by the guerilla activities. However, within the chaotic environment the country was in, some members of these guerrilla organizations themselves started to commit crimes such as robbery, plundering, kidnapping, raping etc. and they frightened the local people. At that time, Milas and Bodrum towns were under the Italian rule and the state authority was weak as the geography of the region is very wide, full of forests and mountainous areas, hence, there were a lot of bandits and gangs in the region. In 1919-

* Doç. Dr. Muğla Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi.

1920, many people were killed, raped and their properties were plundered. Disagreements between the local and state authorities and lack of the interference of the security forces in the activities of the criminal organizations claiming that they were carrying their activities on behalf of National Forces resulted in the dominance of lawlessness in the region up to mid-1920s.

•

KEY WORDS

Gang, Bandit, National Forces, plunder, Bodrum, Milas.

Giriş

Osmanlı Devleti, Balkan savaşlarının kayıplarını giderebilme, Yunanistan'ın Megali İdea hayaline son verme¹, kapitülasyonlardan kurtulma, Kafkaslarda bazı bölgeleri ele geçirme umuduyla² İttifak bloğu yanında girdiği I. Dünya Savaşı'ndan yenilerek çıkmış ve 30 Ekim 1918 tarihinde Anadolu topraklarının da paylaşılmasının yolunu açan Mondros Mütarekesi'ni imzalamak zorunda kalmıştır.

Mütarekenin 7. maddesine dayanarak 1919 yılının ilk aylarından itibaren Anadolu sahillerine asker çıkarmaya başlayan İtilaf devletlerine ve onların kıskırttığı gayr-i müslim unsurların taşkınlıklarına karşı yerel direniş örgütleri oluşturulmaya başlanmıştır.

Batı Anadolu'nun Yunanistan tarafından işgal edilme ihtimali bu bölgedeki direniş örgütlenmelerini hızlandırmış, üyelerini gönüllülerin, zeybeklerin, asker ve adalet kaçaklarının, soyguna hevesli maceraperestlerin oluşturduğu Kuvâ-yı Milliye veya milis örgütlenmeleri ortaya çıkmıştır³.

Başlarında terhis edilmiş Osmanlı birliklerinin subaylarının, İttihat ve Terakki döneminde atanmış bazı kaymakam ve mutasarrıfların, efelerin, eşkıya reislerinin, komitecilerin ve sivil kumandanların bulunduğu bu örgütlenmeler bölük, tabur, alay, tümen gibi askeri birliklerden meydana gelmiş bir ordu değil, silahlı halk kuvvetlerinin oluşturduğu bir milis yapılanması idi⁴. Ancak, bunların içinde talan, gasp, soygun ve adam kaçırma yöntemleri uygulayarak halkı korkutan, bölgelerinde kişisel nüfuz ve itibarlarını arttırmak için Kuvâ-yı Milliye'yi kullanan menfaatçiler de bulunmaktaydı⁵. Kuvâ-yı Milliye'ye katılarak düşmana karşı savaşan birçok eşkıya çetesi de takibata maruz kalmadan eşkıyalıklarını sürdürürebilme imkânı bulmuştur⁶.

İnsan kaynağını, asker kaçaklarının, işledikleri suçlar nedeniyle güvenlik birimleri tarafından aranan çapula meraklı maceracıların oluşturduğu bazı çete-

¹ Yuluğ Tekin Kurat, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Paylaşılması*, Ankara, 1986, s.15.

² Ergun Aybars, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I*, Ankara, 1995, s.88.

³ Nuri Köstüklü, *Milli Mücadele'de Denizli, Isparta ve Burdur Sancakları*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990, s.145; Mehmet Temel, *İşgal Yıllarında İstanbul'un Sosyal Durumu*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1998, s.98.

⁴ Enver Behnan Şapolyo, *Kuvâ-yı Milliye Tarihi*, Ankara, 1957, s.48.

⁵ Temel, *a.g.e.*, s.98.

⁶ Sabahattin Selek, *Anadolu İhtilâli*, İstanbul, 1968, s.124; Temel, *a.g.e.*, s.99.

ler de Kuvâ-yı Milliye'yi, Türk halkı ve Hıristiyan kamuoyu önünde küçük düşürmek ve lekelemek amacıyla işgalci güçler tarafından kurdurulmuştur. Rumlar ve Türkler tarafından kurulan bu tür çeteler, Müslüman ve Hıristiyan unsurlara saldırılar düzenleyip işledikleri suçları Kuvâ-yı Milliye'nin yaptığını iddia etmişlerdir⁷.

Kuvâ-yı Milliye adına yapılan ve halkı çok tedirgin eden gasp, soygun, cinayet, adam kaçırma gibi eylemlerden şikâyetler, Ankara'da TBMM'ne, İstanbul'da da üst düzey devlet erkânına kadar ulaşmıştır. Bir milletvekili, Milli Müdafaa Vekili İsmet İnönü tarafından cevaplandırılması için verdiği önergede şöyle demiştir:

"...Kuvâ-yı Milliye efradından bazılarının esnaftan mübayaa eyledikleri eşyanın bedelini vermemek veyahut kendisince tayin eylediği miktarda bir bedel vererek fiat-ı mukarrerinin kısm-ı azamını kesmek vesaire gibi halkı izar eyleyecek tecavüzatta buldukları lisan-ı halkta deveran ediyor. Halkımızın Hükümet-i Milliye'ye karşı bürrüdet-i tedriciyesini intaç eylemek istidadını haiz olan bu gibi hâlât-ı müessifenin vukuu acaba sahîh midir?"⁸.

Önergeyi 26 Eylül 1920 tarihinde cevaplayan İnönü, iddiaların bazılarının doğruluğunu kabul ederek ilgili suçları işleyenlerden yakalananların cezalandırıldığını, cepheye katılanların cezalandırılmaları için kumandanlarına tebligatta bulunulduğunu, cezalandırılacaklarını anlayanların kaçtıklarını, zararını ispat edenlere de peyderpey tazminat ödendiğini ifade etmiştir.⁹

Kuvâ-yı Milliye adına halktan zorla para ve yardım alınmasıyla ilgili şikâyetler üzerine İstanbul Fer'îye Sarayı'nda Rauf Orbay ile Prens Sabahattin arasında geçen konuşma da olayların iç yüzünü aydınlatmaktadır. Prens Sabahattin Orbay'a hitaben şöyle demiştir:

"... Beyefendi, nedir bu Anadolu'da olan zulüm? Ahalinin parası alınmıyormuş, vermeyenler dövülüyormuş. Buna nasıl cevaz veriyorsunuz?"

-Evet, öyledir, dedim. Ahaliden para alınıyor, vermeyenlerden de zorla alınıyor. Sebebini söyleyeyim. Yunanlılar İzmir'e çıktılar, ortalığı ateşe ve kana boyayarak ilerliyorlar, her taraf açık... Buradaki Harbiye Nezareti buna seyirci... Bunların karşısına sadece, eline silah alan gençler çıkıp cephe tutuyorlar. Muharebe ediyorlar, dişleri, tırnaklarıyla savaşıyorlar. Bunları giydirmek, beslemek lazım. Bunun için de kasaba ve

⁷ Temel, *age.*, s.186.

⁸ Selek, *age.*, s. 124; Temel, *age.*, s.99.

⁹ Selek, *age.*, s. 124; Temel, *age.*, s.99.

şehirlerde cepheye gitmeyen zenginlerden, bunların iâşesi için para toplanıyor. Parası olup da vermeyenlerden de yine o cephedeki adamları tarafından zorla alınıyor. Mesele budur.

-Aman efendim, bu zulümdür. Buna nasıl cevaz verilir?

-Efendim, ırzına, malına, kasteden düşmanı memleketten çıkarmak için hayatını si-per eden adamlar bunu yapıyor. Başka para yok ki, nereden bulup verelim. Eğer siz daha iyi bir yolunu buluyorsanız ben şimdi Mustafa Kemal Paşa' ya yazayım teşrif edin orada idare edin daha iyi.

-Aman efendim ben oraya nasıl giderim..."¹⁰.

Merkezi otoritenin sağlanamamış olması, çetelerin, işgal bölgelerinde daha kolay örgütlenmesi ve mensuplarına önemli çıkarlar sağlaması gibi nedenlerle 1919 ve 1920 yıllarında Batı Anadolu'da da yoğunlaşan çete faaliyetleri 1920 yılının ortalarından itibaren azalmaya başlamış, Kuvâ-yı Milliye'nin yerini düzenli ordunun alması ve ülke genelinde devlet otoritesinin sağlanmasıyla önemini kaybetmiştir.

Milas-Bodrum Bölgesindeki Çete Faaliyetleri ve Eşkivalık

11 Mayıs 1919 tarihinden itibaren Muğla ve ilçelerinde başlayan İtalyan işgaliyle, İzmir'in Yunanistan tarafından işgal edileceği haberleri Muğla bölgesinde Kuvâ-yı Milliye örgütlenmesini hızlandırmıştır¹¹. Örgütlenmenin tüm ilçelere yayılmasıyla birlikte özellikle Bodrum ve Milas bölgelerinde çete ve eşkiya faaliyetleri hızla artış göstermeye başlamıştır. Bölgedeki işsizlik, coğrafi yapı, Yunan işgaline uğrayan Aydın'ın Söke ve Çine ilçelerinin bölgeye yakınlığı eşkiya terörünü arttıran nedenlerin başında gelmekteydi.

Milas Kaymakamlığı tarafından 11 Mart 1920 tarihinde hazırlanıp Dâhiliye Nezareti'ne gönderilen bir raporda bölgedeki asayişsizliğin yoğun olmasının genel ve geçici olmak üzere iki temel nedeninin bulunduğu ifade edilmiştir. Kaymakamlığa göre genel neden, işsizlik ve tembellik yüzünden bir kısım ahalinin olağanüstü durumu fırsat bilerek eşkiyalığa yönelmesi, geçici neden ise

¹⁰ "Rauf Orbay'ın Hatıraları", *Yakın Tarihimiz*, c.III, s.212, İstanbul, (Tarihsiz); Temel, *age.*, s.102-103. Dönemin kumandanlarından Celal Bayar (Galip Hoca) ve Teğmen Zekai Kaur'un efe terörünün sağladığı yararlarla ilişkin görüşleri için bkz. Celal Bayar, *Ben de Yazdım*, c.VII, İstanbul, 1969, s.2228-2229; Doğan Avcıoğlu, *Milli Kurtuluş Tarihi, 1838'den 1995'e*, c.III, İstanbul, 1974, s.1023.

¹¹ Muğla'daki İtalyan işgal süreci için bkz. Mevlüt Çelebi, *Milli Mücadele Döneminde Türk-İtalyan İlişkileri*, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara, 2002, s.90-94; Kuvâ-yı Milliye örgütlenmesi için bkz. Sıtkı Aydın, *Güneybatı Anadolu'da Kuvâ-yı Milliye Harekâtı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1993, s.151-154; Ünal Türkes, *Kurtuluş Savaşında Muğla*, İstanbul, 1973, s.249-304.

kendilerine Kuvâ-yı Milliye sıfatı veren bazı kişilerin, içinde bulunulan durumdan yararlanmaya çalışarak tecavüze kalkışmalarıdır. Genellikle Çine ve Söke kazalarından gelerek bölgeye musallat olan kimliği belirsiz bu kişiler Kuvâ-yı Milliye nüfuzuna dayanarak eşkıyalık yapmaktadırlar¹².

Bölgede çete ve eşkıya terörünü gerçekleştiren unsurların büyük çoğunluğunu Türkler oluşturuyordu. İtalyanlar her ne kadar bölgede Türk ve Rum halkı arasında nefret duygusu yaratmaya çalışmış, Müslüman ve Hıristiyan unsurları birbirilerine karşı kışkırtarak meydana gelen karışıklıktan yararlanmaya çalışmış ise de¹³ Milas-Bodrum bölgesinde 1919-1920 yıllarında meydana gelen çete ve eşkıya teröründe gayr-i müslim unsurların eylemine pek rastlanmamıştır. Oysa bölgeye komşu olan ve Yunan işgalinde bulunan Söke ve Çine ilçelerinde adalardan gelen Rum çetelerin de desteğiyle yoğun şekilde Rum terörü görülmekteydi¹⁴.

1919 ve 1920 yıllarında Milas-Bodrum bölgesinde meydana gelen ve Milas Kaymakamlığı'nın kayıtlarına geçen çete ve eşkıya eylemleri şunlardır¹⁵:

31 Ocak 1919

Kimliği belirsiz silahlı dört kişi, Eskihisar mevkiinde karşılaştıkları Milas Musevilerinden Yora Oğlu Yaşova'nın 50 adet 100'lük banknotunu, 5-6 liralık varaka-i nakdiyyesini ve üzerindeki bazı eşyalarını gasp etmişlerdir. Olayla ilgili olduğu sanılarak yakalanan Milaslı Çöllü oğlu Ethem'in biraderi Kara Mehmet'in suçsuz olduğu anlaşılmış ve serbest bırakılmıştır. Gerçek failler yakalanamamıştır.

1 Şubat 1919

Torba'nın Alamat Kışlası mevkiine gelen asker elbiseli üçü çifte tüfekli ve ikisi bıçaklı beş kişi Çiftçi oğlu Mustafa, Dede oğlu Salih Efendi, Çölmez oğlu Mehmet, Hacı Onbaşı oğlu İbrahim, Ambarcı oğlu Ali Efendi ve annesinin evlerine baskın düzenleyerek 1.500 kuruş gümüş para, 300 kuruşluk evrak-ı nakdiye ve bazı eşyaları gasp etmişlerdir. Failler yakalanamamıştır.

¹² BOA, (Başbakanlık Osmanlı Arşivi), *DH.EUM.AYŞ (Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Asayiş Kalemi Evrakı)*, Dos.40, no.8, Lef.3.

¹³ BOA, *DH.EUM.AYŞ*, Dos.6, no.52, Lef.2.

¹⁴ Aydın, *age.*, s.82; Ahmet Mehmet Efendioğlu, "İşgal Öncesinde ve İşgal'de Söke'de Güvenlik", *Milli Mücadelede Söke Cephesi ve Önderleri*, İstanbul, 2007, s.29-37.

¹⁵ BOA, *DH.EUM.AYŞ*, Dos.40, no.8, Lef.3.

7 Şubat 1919

Torba'nın Gökbel Köyü'nden dört arkadaşıyla Kırcağız Köyü'ne gelen meşhur eşkıya Kallım, Hacı Hüseyin oğlu Durmuş ile Hacı Mehmet oğlu Hüseyin'in oğlu Feyzullah'ı alıp götürmüştür. Mülazım-ı evvel Hüsnü Efendi komutasındaki müfreze tarafından yapılan takibata rağmen yakalanamamış, ancak esir Feyzullah'ın babasından 400 Osmanlı Lirası kurtuluş fidyesi aldıktan sonra esirleri serbest bırakmıştır. Kallım 1 yıl sonra Çine'nin Gökbel ve Hatip Kışlası köyleri arasında kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından katledilmiştir.

1 Mart 1919

Kermedere Köyü'nden Demirci Hacı Mustafa oğlu Kasım'ın evini basarak 270 banknot, 10 Osmanlı lirası ve bir çiftesini gasp edip ev sahibini de yaralayan Bahçeköylü Arap Mehmet Çavuş yakalanmış, arkadaşı Dereli Bedel oğlu Mustafa firar etmiştir. Firari Mustafa'dan 3 lira rüşvet aldığını itiraf eden Muğla Jandarma Bölüğü efradından Ulalı Feyzi Çavuş adliyeye sevk edilmiştir.

25 Mart 1919

Torba civarında Pisili Gök Hüseyin oğlu İsmail'in 10 top dokumasıyla 1.400 kuruş parasını gasp eden silahlı bir kişi yakalanıp evrakıyla birlikte adliyeye teslim edilmiştir.

2 Nisan 1919

Selimiye Nahiyesi'ne bağlı Çukurköy'den Kırgöz oğullarından Hasan oğlu Mehmet'i katleden aynı köyden Mestan oğlu Mehmet yakalanarak adliyeye teslim edilmiştir.

7 Nisan 1919

Çamköy'den Macar oğlu Hacı Ahmet Kızı Durdu'yu ve Hatice adlı kadını öldüren katil yakalanarak adliyeye teslim edilmiştir.

14 Nisan 1919

Kimliği belirsiz kişiler Çine ile Kayırlı Karakolu arasında Milaşlı tüccar Talat Efendi'nin silah, cephane ve 350 kuruşunu, Alanyalı Hasan Efendi'nin 35 fişek, 8 Osmanlı lirası ve 10 adet gümüş mecdiyesini, yine Milaşlı tüccarlardan Rafael ve Yakovas Efendilerin 50 adet Osmanlı altınını, 2 adet 500'lük Osmanlı altınını, 45 adet kavaim-i nakdiyyesini, Avram Efendi'nin 33 adet Osmanlı altınını, 6 adet mecdiyesini, İzmirli Musevi Hayum'un 500 kuruşluk kavaim-i

nakdiyesini gasp etmişlerdir. Arkalarından posta sürücülerinin gelmesi üzerine firar etmişler ve yakalanamamışlardır.

17 Nisan 1919

Jandarmadan gasp ettiği silahla eskiden beri eşkıyalık yapmakta olan Milas'ın Çiftlik Köyü'nden 1899 doğumlu Karalı oğlu Hüseyin, jandarma müfrezesi tarafından ölü olarak ele geçirilmiştir.

21 Nisan 1919

Ulaş Köyü'nün Aslanyaka mevkiinde Ak hane adlarıyla bilinen hanelerde ikamet eden Çoban oğlu Hacı Mehmet'i katleden Tahtacı Kara Ali ve üç arkadaşı, Hacı Mehmet'in ailesine de tecavüz ederek ev eşyasıyla 50 adet Osmanlı lirasını gasp etmiştir. Kara Ali yakalanıp adliyeye teslim edilmiş, diğer üç kişi yakalanamamıştır.

24 Nisan 1919

Gece saat 00:1'de Kırcağz Köyü'nden Alaiyeli Hafız Ahmet'in evine giren silahlı bir şahıs Hafız Ahmet'le ailesini ağır yaralayarak firar etmiş, aramalara rağmen ele geçirilememiştir.

25 Nisan 1919

Ören Karakolu'ndan firar eden Gökseki Köyü'nden Hacı Ahmet oğlu Mehmet, Hasan ve Kesendire Köyü'nden Ömer Ağa'dan oluşan üç kişilik eşkiya grubu, Kızılağaç Köyü'nde ikamet eden ve Aydın'dan dönmekte olan üç kişinin 60 banknotunu gasp etmiş, Sütçüler Köyü civarında Zekeriya Ağa bahçesinde çadır kurmuş olan Yörüklerden Akgöz oğlu Yusuf'un 10 yaşındaki oğluyla Akgöz oğlu Ali'nin 16 yaşındaki Dudu adındaki kızını kaçırmışlardır. Kızılağaç Köyü'nden Veli Efendi oğlu Ali'nin 40 adet banknotunu, Kara Mehmet oğlu Mustafa'nın 3.500, Kara Mustafa zevcesi Huriye'nin 2.000 kuruşunu da gasp ederek kaçan şakiler takip müfrezesiyle girdikleri silahlı çatışmada ölü olarak ele geçirilmişlerdir.

30 Nisan 1919

Boğa Yokuşu'nda Milas eşrafından Murat Salih ve arkadaşlarının yolunu keserek bir altın saatle 200 banknotu gasp eden Kara Hüseyin çetesinin reisi ölü olarak ele geçirilmiş, diğer elemanlar firar etmiştir. Firarilerin kimliği belirlenmemiştir.

3 Mayıs 1919

Bayırlı Osman ve Karacahisarlı Emin'i katleden, İzzet'i yaralayan Çiftlik Köyü'nden Salih oğlu Salih, Kara Alilerin Mehmet, Hüseyin, Durmuş oğlu Mehmet, Süleyman, Halilibrahim, Kırlı oğlu Mehmet Emin ve Balcı oğlu Ali yakalanmışlardır.

4 Mayıs 1919

Milas-Çiftlik Kazıklı yolu üzerinde bir kişiyi katleden Cırlazoğullarından Hüseyin oğlu Mehmet yakalanıp adliyeye teslim edilmiştir.

8 Mayıs 1919

Silahlı dört kişi Epçe Köyü'nden Fatma adlı bir kadının çadırına girerek 20 adet 20'lik ziynet altınını, 10 adet banknotunu ve Ziver oğlu Süleyman'ın 30 banknotunu gasp ederek kaçmaya çalışmışlar, jandarmanın takibi sonucu çıkan silahlı çatışmada şakilerin ikisi ölü ele geçirilmiş, diğer ikisi kaçımıştır.

27 Mayıs 1919

6 kişilik Rum eşkıyası Milas-Söke sınırındaki Akyol-Sarnıç mevkiinde Sökelikli Ateşoğlu'nun çadırına taarruz ederek 40 kadar hayvanını gasp etmiş ve Yoran istikametine doğru götürmüşlerdir. Çine ve Söke kazalarına da bilgi verilmesine rağmen eşkıya ele geçirilememiştir.

31 Mayıs 1919

Kimliği belirlenemeyen 8 silahlı kişi, Selimiye pazarı günü Selimiye-Milas arasında pazarcıların yolunu keserek para ve eşyalarını gasp etmiştir. Çine istikametine kaçan saldırganlar izlerini kaybettirmişlerdir.

1 Haziran 1919

Çomakdağ, Yeniköy ve Epçe köyleri civarındaki değirmen yolundan geçen Türk müfrezesine ateş açan Rum çeteleriyle çıkan çatışmada 6 Rum ölmüş ve Giritli Ahmet lakaplı bir Türk jandarması şehit düşmüştür. Olay adli makamlarca soruşturulmuş ve evrak livaya gönderilmiştir.

16 Haziran 1919

Torba Jandarma Karakolu efradından Karacahisarlı Mustafa, Sakarkaya Köyü'nden Habip ve Torba Köyü'nden Çiftçioğullarından Mehmet Çavuş oğlu İbrahim'den oluşan üç kişilik çete grubu, Sarıkısık bölgesinde Kargıcak Kö-

yü'nden Aydınlioğlu Molla Halil ve biraderi Mustafa'nın iki banknotunu almışlardır. Yakalanan saldırganlar adliyeye teslim edilmişlerdir.

22 Haziran 1919

Kuyucak civarında sığır kaçakçılığına teşebbüs eden Milas'ın Rum mahallesinden Hacı Yorgi oğlu İlya devriye gezen jandarmalarla silahlı çatışmaya girmiş ve jandarma erlerinden Kerme-i Cedid köylü Hüseyin oğlu Mehmet'in açtığı ateş sonucu hayatını kaybetmiştir. Jandarma eri görevini kanuna uygun olarak yerine getirmediği suçlamasıyla adliyeye sevk edilmiş ve Muğla Hapishanesi'ne konulmuştur.

28 Haziran 1919

Çineli oldukları tahmin edilen 25 kişilik Türk eşkıyası, Selimiye Nahiyesi merkezindeki Hıristiyan hanelerine girerek Kunduracı İstimat'ın dükkânındaki eşyaları gasp etmiştir. Boyacı oğlu İstavri'yi de yanlarına alan şakiler karakolu basarak dört jandarmanın silah ve cephanesine el koymuşlar, er Yakup'u da ağır yaralamışlardır. Çomakdağ istikametine kaçan eşkıyanın takibinden herhangi bir sonuç elde edilememiştir. 20 Temmuz 1919 tarihinde eşkıya grubunu tekrar takiple görevlendirilen Arif Çavuş, Beşparmak Dağı'nda karşılaşmasına rağmen herhangi bir girişimde bulunmayarak kaçmalarına göz yummuştur. Muhakeme altına alınan Çavuş evrakıyla birlikte adliyeye teslim edilmiştir.

12 Temmuz 1919

Yahudi milletinden Kalpakçioğlu Mahir bir arkadaşıyla birlikte Milas-Mandalyat arasındaki Sarnıç mevkiinde 5-6 yolcunun bir miktar eşyasıyla 2.000 kuruşunu gasp etmiştir. Takip sonucu yakalanan kişiler adliyeye teslim edilmişlerdir.

19 Temmuz 1919

Çine Kazası'nın Sağırlar Köyü'nden 30 kişilik eşkıya grubu Kırcağız Köyü'nü basmış, defalarca yapılan takibata rağmen ele geçirilemedikleri için kimlikleri tespit edilememiştir.

11 Ağustos 1919

Beçin ve Çamköy arasındaki Mentеш Boğazı'nı kesen silahlı eşkıya ile çıkan silahlı çatışmada eşkıyadan biri ölü ele geçirilmiş, diğerleri firar etmiştir. Yanlarında götürdükleri Çamköylü Hacı Osman oğlu Ahmet'i de katleden şakilerin kimlikleri tespit edilememiştir.

11 Ağustos 1919

Çine'nin Kollar Köyü'nden Koca İbrahim Oğullarından Molla Hüseyin oğlu Mehmet ve Tavashlı Mustafa Ali'nin Mehmet, gece vakti Sakarkaya Köyü'nde, asker Ali'nin zevcesi Elif'in evine girerek dövmüşler ve ev eşyalarını gasp etmişlerdir. Aldıkları eşyalarla birlikte ele geçirilen şakiler adliyeye teslim edilmişlerdir.

12 Ağustos 1919

Aralarında Söke Sarıkemer Karakolu efradından ve Söke Karaveliler Köyü'nden Ali oğlu Durmuş, Sarıkemer Köyü'nden Veli oğlu Mestan, Bekir oğlu Yusuf, Serçin Köyü'nden İsmail oğlu Mustafa'nın da bulunduğu 6 kişilik silahlı eşkıya grubu Bafa Köyü'nden İzmirli Esat Efendi'nin silah ve bir miktar parasını gasp ederek firar etmişlerdir. Eşkıyanın ele geçirilebilmesi için Söke Jandarma Kumandanlığı'na bilgi verilmiş ise de sonuç alınamamıştır.

1 Eylül 1919.

Karacahisar Köyü'nden Bayırlı Mehmet cinayeti nedeniyle tutuklu bulunduğu hapishaneden firar ederek iki arkadaşıyla birlikte Milas'ın Bayır Köyü'nden Ali'nin evini basıp 100 lira değerindeki eşyasını gasp eden şakinin (ismi belirtilmemiştir) arkadaşları gasp ettikleri eşyaların bir kısmıyla birlikte ele geçirilmişler ve adliyeye teslim edilmişlerdir.

5 Ekim 1919.

Kargıcak Köyü'nden Hacı İmamoğlu Ali'nin evini basıp ev sahibini yaralayan aynı köyden Hacı Yusuf oğlu Hasan, Molla Mehmet oğlu Hasan ve Arap oğlu Hamit yakalanarak adliyeye teslim edilmişlerdir.

23 Ekim 1919.

Selimiye Nahiyesi'nin Danişment Köyü'nden Semerci oğlu Molla Mehmet'i katleden aynı köyden Hovarda oğullarından Mehmet oğlu Ahmet yakalanmıştır.

23 Ekim 1919.

Torba Köyü'ne gelip Kuvâ-yı Milliye'den olduklarını söyleyen Kılıcı Hüseyin Efe'nin kardeşi Osman Efe çetesine mensup silahlı üç kişi, köyden hayvan ve nakit alarak kaçmışlardır. Bir hafta sonra aynı çeteye mensup silahlı 13 kişi, Torba Karakolu'ndan 450 adet cephaneye gasp ederek Çine tarafına doğru uzak-

laşmıştır. Olay hakkında Kuvâ-yı Milliye'ye bilgi verilmesine rağmen cevap alınamamıştır. Torba karakol komutanı hakkında da soruşturma başlatılmıştır.

14 Aralık 1919

Jandarma eri Tefennili Salih oğlu Habib'i çifte tüfeğiyle katleden Kerme Hasanlar Köyü'nden Çavuş oğullarından Mestan oğlu İsmail yakalanarak adli-yeye teslim edilmiştir.

28 Aralık 1919

Kafaca'dan Hatip Oğlu Mestan, Dibekdere'den Kara Mustafa oğlu Mehmet, Çomakdağlı Uzun oğlu Hüseyin ve Vasil oğlu Mehmet'in Veli, Kızılçayaka'dan Sarı Ahmet'in Mehmet'ten oluşan beş kişilik silahlı bir grup Epçe Köyü'nden Kocabıçak oğlu Halilibrahim, Çavuş oğlu Hasan ve Yörük Salih'in zevcesinin evlerini basarak ev eşyalarını ve nakit paralarını gasp etmişlerdir. Takip sonucunda kimlikleri tespit edilen saldırganlardan Hatip oğlu Mestan'la Sarı Ahmet'in Mehmet yakalanmış, diğerleri ele geçirilememiştir.

29 Aralık 1919

Yeni Ağaçlıyol Köyü'nden Abdullah oğlu Recep, Kara Mustafa oğlu Ali, İbrahim oğlu Osman ve Hüseyin oğlu Mehmet'in evlerini basıp nakit ve bazı ev eşyalarını alan silahlı beş kişi yakalanmıştır.

3 Ocak 1920

Üçü, Torba'dan Demircioğullarından Mustafa, Molla Abdullah oğlu Mustafa, Kazdağlı oğlu Hasan'ın Mehmet, diğer üçü de Çine'nin Soğukoluk Köyü'nden oldukları belirlenen 6 kişilik silahlı çete grubu Kafaca ve Epçe köylerine gelerek Çine Kuvâ-yı Milliye efradından Kılıoğlu Hüseyin'in avanesi olduklarını söyleyip binek hayvanı almakla görevlendirildiklerini ifade etmişlerdir. Epçe ve Kafaca köylerinden 6 hayvanı gasp eden çete, köy muhtarı Mustafa'nun 1 adet eyer, palto ve 1.000 kuruşunu da alarak Çine'nin Karpuzlu Ovası'na doğru uzaklaşmıştır. Takip edilmeleri için müfreze görevlendirilen bu kişilerin gerçekten Kuvâ-yı Milliye efradından olup olmadıklarının anlaşılabilmesi amacıyla Kuvâ-yı Milliye'ye yazılmıştır. Takibata rağmen ele geçirilememişlerdir.

11 Ocak 1920

Ulaş Köyü'nden Hacı İbrahim oğlu Ali'nin hanesine saldıran silahlı beş kişi Hacı İbrahim'i katletmişlerdir. Saldırganlardan aynı köyden Deli Süleyman oğlu Şükrü ile Karabıyık oğullarından Himmet oğlu Mustafa yakalanmış ve adli-

yeye teslim edilmişlerdir. Yakalananların bilgi vermemeleri nedeniyle kaçan üç kişinin kimlikleri belirlenememiş ve ele geçirilememişlerdir.

18 Ocak 1920

Tuzabad Köyü'ne gelen beş kişilik silahlı bir eşkıya grubu, önce muhtar Molla Mehmet'in hanesine zorla girmeye çalışmış, ancak silahlı direnişle karşılaşınca uzaklaşıp yarım saat mesafedeki Kundak Kızı Fatma'nın hanesine saldırmışlardır. Fatma'nın 2 lirasını gasp eden şakiler, Tuzabadlı Hacı Ali oğlu Ali'nin kızının hanesine girerek gelinleri Fatma'nın ziynet altınlarını almışlar ve tecavüz ettikten sonra köyden uzaklaşmışlardır. Saldırganlar yakalanamamıştır.

19 Ocak 1920

Milas'ın Kızılcaıykık Köyü'nden evli Eskihişarlı Mustafa Ali, Sarıkaya'dan Kuşçu oğlu Süleyman ve biraderi Mehmet'ten oluşan üç kişilik çete, Dibekdere Köyü'nden Hasan oğlu Osman'ın 1 tahra ve 25 fişegini, muhtar Yağcı oğlu Ali'nin 14 banknot, 8 mecediye, 2 adet 500'lük ziynet altını, 1 adet 250'lik altın, 1 adet Osmanlı altını, 2 adet Osmanlı 100'lük altını, 2 adet ziynet altını, 3 adet 80'lik altın, 40 adet 20'lik ziynet altını, 1 çifte, bir revolver ve bazı ev eşyasını, Yağcıoğlu Mustafa'nın hanesinden 500 kuruş mağşuşe para ve 50 altın gasp etmişlerdir. Çete elemanlarından ikisi yakalanıp adliyeye teslim edilmiş, üçüncü kişi ise ele geçirilememiştir.

21 Ocak 1920

Milas'ta Hacı Ali Beyzade Ethem'in evinde, sarhoşluk nedeniyle Kuvâ-yı Milliye efradından Kolcu Kara Mustafa oğlu Mehmet Çavuş'u revolverle öldüren, Hacı İlyas Mahallesi'nden Binbaşızade Osman Efendizade Münir takip sonucu ölü olarak ele geçirilmiştir.

25 Ocak 1920

Selimiye'nin Kızılcaıyık mevkiinde Çağıranlı Halil, Horzan oğlu Mahmut ve Çalikoğlu'nun hanelerine giren silahlı 5 kişi bir miktar eşya ve tavuk alarak kaçmış, aramalara rağmen yakalanamamışlardır.

Bilinmeyen bir tarihte Bodrum'un Mumcular Köyü'nden Çolak Hasan'ın evini geceleyin basarak mevcut bütün nakitlerini gasp eden Bodrum'un Tepecik Köyü'nden olup Milas'ın Yaşyer Köyü'nde ikamet eden Kıpti Handan Ali, Bodrum'un Çaltılık Köyü'nden Kıpti Veli Usta oğlu Ali, Milas'ın Koru Köyü'nden Kurtoğlu Hüseyin takip sonucu yakalanarak Bodrum'a gönderilmişlerdir.

30 Ocak 1920

Üçü mavzerli, biri çifte tüfekli kimliği belirsiz 4 kişi Kafaca Köyü'nün Kır bekçisinin miri tüfeğini ve 25 adet cephanesini alarak Torba istikametine kaçmıştır. Aramalara rağmen yakalanamamışlardır.

3 Şubat 1920

Kemikler Köyü'nden Koca Mehmet oğlu Ahmet'i döverek ölümüne neden olan Güllük Nahiyesi'nin Yaka Köyü'nden 15 yaşındaki Sarı Mehmet oğlu Ali yakalanarak evrakıyla birlikte adliyeye teslim edilmiştir. 25 Şubat tarihinde gece saat 00:3 sularında İtalyan jandarma kumandanı Mösyö Kandini'nin tercümanı İstanköylü Ahmet'i aralarındaki soğukluk nedeniyle bir diğer İtalyan askeri revolverle öldürmüştür. Katil, İtalyanlar tarafından tutuklanmış, ancak olay iki İtalyan uyruğu ve askeri arasında meydana geldiği için adli takibat yapılmamıştır.

9 Şubat 1920

Muğla'nın Bencik Köyü'nden Karaca'nın oğlu Hüseyin, Kundaklı Mehmet, Deli Ömer oğlu İsmail ve bunlara kılavuzluk eden aynı köyden Koca Bekir oğlu Mehmet'ten oluşan 4 kişilik silahlı bir grup, Milas'ın Korucuk Köyü'ndeki birkaç haneye baskın düzenleyip 6.000 kuruş gasp etmişlerdir. Takip sonucu yakalanan bu kişiler evraklarıyla birlikte adliyeye teslim edilmişlerdir.

15 Şubat 1920

Kılavuz Köyü'ne gelerek Hoca İbrahim oğlu Ahmet'i kurşunla öldüren Milas Nizamiye Bölüğü erlerinden Kılavuz Köylü Mehmet Onbaşı ve asker firarisi Korucuk Köylü Mehmet yakalanarak adliyeye teslim edilmişlerdir.

Yine 2,5 ay önce Narhisar Köyü'nden Şeyh Mustafa Zevcesi Fatma Ana'nın evinin kapısını kırarak 40 okka soğan, 8 dolu güver, bir miktar zeytinyağı ve iki adet kıl çuvalını çalan aynı köyden Hacı Efendi oğlu Mehmet ve Ağabaş oğlu Mehmet çaldıkları soğan ve güverlerle birlikte yakalanıp adliyeye teslim edilmişlerdir.

Kundak Köyü'nden Değirmenci Halil Ağa'nın teşvikiyle Kılavuz Köyü'nden Çelebi oğlu Ali'nin Kundak Köyü'ndeki su ile çalışan un değirmenini kasten yakan Kavas Mehmet yakalanarak adliyeye teslim edilmiştir.

4 Mart 1920

Kuvâ-yı Milliye efradından olup, elinde Söke Bağarası Nahiye Müdürü ile İtalyan kumandan tarafından verilen vesika bulunan Aslanyaylalı Koca Hüseyin Efe, maiyetiyle birlikte Cedid Köyü'nden 12 beygir ve at, Kâhya Molla Mehmet kızının evinden altın, Elen Köyü'nden 1, Karlıklı Ahin Köyü'nden 2, Karlıklı Nahiyesi'nden 8 hayvan alıp götürmüştür. Aynı çete Akyol Köyü'nden birkaç Rum'u döverek eşkiya aradıkları bahanesiyle zorla evlerine girmişlerdir. Dimitri'nin evinden 22 adet takım altın, 2 adet çarşaf ve ziynet altını almışlar, hamile bir Rum kadını döverek Balat Ovası yoluyla Söke'ye doğru gitmişlerdir. Olay Kuvâ-yı Milliye'ye bildirilmiş, çetenin yakalanması için livaya yazı gönderilmiştir.

Ülkenin içinde bulunduğu olağanüstü durumu ve otorite boşluğunu fırsat bilen pek çok kişi veya grup cana, ırza, mala tecavüz etmekten çekinmemiştir. Kimi, düşmanı olarak gördüğü kimseleri kendi yöntemince cezalandırmaya çalışmış, kimi, varlıklı kişilerin parasını ve malını gasp etmiş, kimisi, kadın ve kızların ırzına geçip ziynet eşyasını almış, kimisi de gerçekten Orbay'ın ifade ettiği gibi ülkenin kurtuluşu için canını ve malını feda etmekten çekinen varlıklı kişilerin mallarını zorla el koyarak cepheye Yunan birliklerine karşı mücadele eden Kuvâ-yı Milliye milislerine ulaştırmaya çalışmıştır. Ancak, Kuvâ-yı Milliye ile hiçbir ilgisi olmayan kişi ve grupların kişisel çıkarları için yaptığı pek çok saldırı ve tecavüz de Kuvâ-yı Milliye milislerinin hanesine yazılmıştır.

Dâhiliye Nezareti, Milas-Bodrum bölgesinde eşkıyalığın ve çeteciliğin yaygın olmasının ve önlenememesinin nedenlerinin tespit edilebilmesi için yerel yöneticilerden rapor istemiş ve mülkiye müfettişi görevlendirmiştir. Milas Kaymakamlığı'nın 11 Mart 1920 tarihinde hazırlayıp nezarete gönderdiği raporda eşkıyalığın önlenememesinin nedenleri ve nasıl önlenebileceği hususunda şu bilgiler verilmektedir:

Milas ve Bodrum kazalarının genişliğine ve büyüklüğüne rağmen yeterli sayıda karakol bulunmadığı için vukuat haberleri ancak birkaç gün sonra bildirilmektedir. Aradan geçen süre zarfında saldırganlar dağların ve ormanların çokluğundan yararlanarak firar etmekte, diğer kazaların zabıtalılarıyla birlikte takibat yapılması da mümkün olmamaktadır. Failler de aradan bir hayli zaman geçtikten sonra elde edilen delillerle tahakkuk ettirilerek yakalanabilmektedir. Bölgenin durumu, sahillerin genişliği, kaza yerleşim merkezlerinin sükûnetinin sağlanma ihtiyacı da dikkate alındığında mevcut güvenlik kuvvetlerinin sayısının yetersiz kaldığı görülmektedir.

Adalardan gelebilecek Rum eşkıyasının girişinin ve hayvan kaçakçılığının engellenebilmesi için önemli mevkiilerde yeniden karakollar inşa edilmeli ve görevli sayısı artırılmalıdır. Yeterli sayıda jandarma eri bulunmasına rağmen takibe çıkan efradın başında zabıt bulunmaması nedeniyle erat keyfine göre davranmakta ve görevi önemsememektedir. Bu nedenle bölgeye faal ve muktedir zabitan gönderilmelidir. 119 civarında olan nizamiye efradının yarısı da li-vaya çağrıldığından nahiye merkezleriyle önemli karakollar kuvvetsiz bırakılmıştır.

Asayişsizliğin önlenmesi için nizamiye askerlerinin sayısı 250'ye çıkarılmalı, eşkıya takibini kolaylaştırmak amacıyla karakol ve asker sayısı artırılmalıdır. Bölgedeki eşkıyalık genel olarak Kuvâ-yı Milliye etkisinden kaynaklanmaktadır¹⁶.

Bölgedeki asayişsizliğin önlenememesinin nedenlerini soruşturmak üzere görevlendirilen Mülkiye Müfettişi Süleyman Hikmet Bey de, sorunun Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin nizamnamesinin 1. maddesinden kaynaklandığı kanısına varmış ve 3 Nisan 1920 tarihinde Dâhiliye Nezareti'ne gönderdiği raporunda tespit ve görüşlerini bildirmiştir.

Raporda, nizamnamenin 1. maddesi gereğince Kuvâ-yı Milliye'nin her türlü müdahale ve tecavüzden korunmuş olması ve efradının cezalandırılmasının Kuvâ-yı Milliye reislerine ve amirlerine ait bulunması nedeniyle Muğla'daki jandarma kuvvetlerinin bölgedeki çetelere karşı kayıtsız kaldığı ve bu nedenle asayişsizliğin önlenemediği, Yatağan ve Milas bölgesinde faaliyet gösteren Mıstık ve Şeyh Mehmet çetelerinin cepheye sevk edilebilmeleri için Kuvâ-yı Milliye reislerinden Bozüyükü Hacı Süleyman, Demirci Mehmet Efe ve Milli Süvari Müfrezesi Kumandanı Çerkez Cemil Efendi'nin girişimde buldukları, cepheye katılmamakta direnen Mıstık Çetesi'nin cezalandırılması için Umum Kuvâ-yı Milliye Kumandanı Demirci Mehmet Efe'den izin istendiği belirtilmiş, sonunda da çetenin ya cepheye sevk edilmesi ya da imha edilmesi gerektiği bildirilmiştir¹⁷.

Hikmet Bey'in, Muğla'daki mahalli jandarma kumandanlığının Heyet-i Milliye'den izin almadan çetelere takibatta bulunamadığı ve cezalandırmaya cesaret edemediğine ilişkin raporu üzerine, Dâhiliye Nezareti 10 Nisan 1920

¹⁶ BOA, *DH.EUM.AYŞ*, Dos.40, no.8, Lef.3.

¹⁷ BOA, *DH.EUM.AYŞ*, Dos.38, no.28, Lef.1; BOA, *DH.EUM.AYŞ*, Dos.40, no.8, Lef.2.

tarihinde jandarma Genel Komutanlığı'na ve Menteşe Mutasarrıflığı'na gerekli önlemlerin alınmasına ilişkin birer tezkere göndermiştir¹⁸.

Muğla bölgesinde faaliyet gösteren çete üyelerinin cezalandırılabilmesi için vilâyât kanununun 28 maddesine göre Muğla merkezinde 1919 Temmuz'unda bir divan-ı harp kurulmuştur. Emekli Binbaşı Kadri Bey'in başkanlığında Binbaşı Nafiz, sabık Marmaris Kumandanı Binbaşı Yakup ve Menteşe Bidayet Mahkemesi üyeleri Cemil ve Hulusi Efendilerden oluşturulan mahkemenin tahkik heyetinde de sabık Menteşe jandarma kumandanı Hüsnü Bey, Mülazım Murat Efendi ve ismi belli olmayan diğer bir mülazım yer alıyordu¹⁹. Ancak Kuvâ-yı Milliye liderleriyle yerel yöneticiler arasında zaman zaman görülen anlaşmazlıklar, İstanbul hükümetleriyle bölgedeki bazı yöneticiler arasında var olan ülkenin işgalden kurtarılmasının yöntemine ilişkin anlayış farkları, hem mahkemeden hem de güvenlik birimlerinden eşkıyalığın önlenmesi hususunda beklenen yararı sağlayamamıştır.

Mesela, 27 Eylül 1919 tarihinde Dâhiliye Nezareti Harbiye Nezareti'ne Kuvâ-yı Milliye örgütlenmesine destek olan Menteşe Mutasarrıfı Hilmi Bey'in kanuna aykırı bazı davranış ve uygulamaları nedeniyle görevden alındığını, Kuvâ-yı Milliye kumandanlarının yetkileri dışında hükümet işlerine müdahalede bulunmalarını gerektirdiğini bildiren bir tezkere göndermiştir²⁰. Ancak, Ankara'da TBMM'nin açılması, Muğla halkının ve yerel yöneticilerinin tümünün Milli Mücadele'de yer almasıyla birlikte asayişsizlik de giderek azalmıştır.

Sonuç

Mondros Mütarekesi'nden sonra ülkenin işgal edilmesi karşısında kararsız kalan, kurtuluş çaresini yine işgalci devletlerle siyasi pazarlıkta gören padişah ve hükümetinin politik anlayışına karşı, Anadolu insanı ülkenin kurtuluşu ve geleceği için direnme kararı almıştır. Kuvâ-yı Milliye veya milis örgütlenmeleri şeklinde ortaya çıkan direnme iradesi, düzenli ordunun oluşturulması ve TBMM'nin ülkede otoriteyi sağlamasına kadar işgalci güçlere karşı mücadele etmiştir.

Bu güçlerin cephelerdeki iâşe, barınma, silah ve mühimmat ihtiyacını karşılayacak merkezi ve kurumsal bir kaynak bulunmadığından örgütlerin bazı

¹⁸ BOA, *DH.EUM.AYŞ*, Dos.38, no.28, Lef.2.

¹⁹ BOA, (Başbakanlık Osmanlı Arşivi), *DH.UMVM (Dahiliye Nezareti Umum Vilâyât Müdüriyeti)*, Dos.155, no.69, Lef.2.

²⁰ BOA, (Başbakanlık Osmanlı Arşivi), *DH-KMS (Dahiliye Nezareti Kalem-i Mahsus Müdüriyeti)* Dos.53-3, no.67, Lef, 1.

mensupları ihtiyaçlarını zaman zaman hukukun dışına çıkararak sağlamaya çalışmışlardır. Yine ülkenin içinde bulunduğu kaos ortamı, kötü niyetli ve fırsatçı birçok kişinin kendi çıkarları için halkın canına, malına ve ırzına kastetmesine imkan sağlamıştır.

1919-1920 yıllarında yönetim ve otorite boşluğunun hissedildiği Milas-Bodrum bölgesinde de gasp, soygun, adam kaçırma ve tecavüz eylemleri yoğun olarak görülmüştür. Birçok çete mensubu ve eşkıyanın yeri tespit edildiği halde ele geçirilmekte ağır davranılmış veya kaçmasına göz yumulmuştur. Bu bölgedeki halktan zorla alınan para, erzak, hayvan ve değerli eşyanın Yunan işgalindeki Çine ve Söke istikametine kaçırılması da eylemleri Aydın bölgesinden gelen çete ve eşkıyanın gerçekleştirdiği kanısını güçlendirmektedir. Hatta, Muğla'daki asayişten sorumlu birimlerin, Çine ve Söke taraflarına kaçtıkları belirlenen eşkıyanın takip edilip yakalanması için Aydın bölgesindeki Kuvâ-yı Milliye liderlerine gönderdikleri yazılardan herhangi bir sonuç alınamamıştır.

Milas Kaymakamlığı'nın 1920 yılında hazırlamış olduğu asayiş raporundan tespit edebildiğimiz resmi kayıtlara geçen 46 eylemden, kaçının Kuvâ-yı Milliye mensupları, kaçının da Kuvâ-yı Milliye ile ilgisi olmayan kişi ve gruplar tarafından yapıldığını belirlemek mümkün olmamıştır. Ancak, Çine, Söke ve Yoran istikametine doğru kaçtığı tespit edilen failerin hiçbirinin ele geçirilemediği anlaşılmaktadır. 46 eylemin hemen hemen yarısının Aydın ve ilçelerinden gelen Kuvâ-yı Milliye çetesi veya diğer kişi ve gruplar tarafından gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür. 1920 yılının ortalarından itibaren bölgede asayişsizlik azalmaya ve TBMM'nin otoritesi hissedilmeye başlanmıştır. ©

KAYNAKLAR

a. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Belgeleri

DH.EUM.AYŞ (*Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Asayiş Kalemi Evrakı*), Dos.40, no.8, Lef.3.

DH.EUM.AYŞ, Dos.6, no.52, Lef.2.

DH.EUM.AYŞ, Dos.38, no.28, Lef.1.

DH.EUM.AYŞ, Dos.40, no.8, Lef.2.

DH.EUM.AYŞ, Dos.38, no.28, Lef.2.

DH-KMS (*Dahiliye Nezareti Kalem-i Mahsus Müdüriyeti*) Dos.53-3, no.67, Lef. 1.

DH.UMVM (*Dahiliye Nezareti Umum Vilâyet Müdüriyeti*), Dos.155, no.69, Lef.2.

b. Kitaplar ve Makaleler

Avcıoğlu, Doğan; *Milli Kurtuluş Tarihi, 1838'den 1995'e*, c.III, İstanbul, 1974.

Aybars, Ergun; *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I*, Ankara, 1995.

Aydinel, Sıtkı; *Güneybatı Anadolu'da Kuvâ-yı Milliye Harekâtı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1993.

Bayar, Celal; *Ben de Yazdım*, c.VII, İstanbul, 1969.

Çelebi, Mevlüt; *Milli Mücadele Döneminde Türk-İtalyan İlişkileri*, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara, 2002.

Efendioğlu, Ahmet Mehmet; "İşgal Öncesinde ve İşgal'de Söke'de Güvenlik", *Milli Mücadelede Söke Cephesi ve Önderleri*, İstanbul, 2007, 29-37.

Köstüklü, Nuri; *Milli Mücadele'de Denizli, Isparta ve Burdur Sancakları*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.

Kurat, Yuluğ Tekin; *Osmanlı İmparatorluğu'nun Paylaşılması*, Ankara, 1986.

"Rauf Orbay'ın Hatıraları", *Yakın Tarihimiz*, c.III, s.212, İstanbul, (Tarihsiz).

Selek, Sabahattin; *Anadolu İhtilâli*, İstanbul, 1968.

Şapolyo, Enver Behnan; *Kuvâ-yı Milliye Tarihi*, Ankara, 1957.

Temel, Mehmet; *İşgal Yıllarında İstanbul'un Sosyal Durumu*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1998.

Türkeş, Ünal; *Kurtuluş Savaşında Muğla*, İstanbul, 1973.